

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Вербовський Ігор

кандидат педагогічних наук, доцент

Кафедра професійно-педагогічної,

спеціальної освіти, андрагогіки та управління

Житомирський державний університет імені Івана Франка,

здобувач вищої освіти магістерського рівня

Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

У сучасних умовах цифрової трансформації державного управління питання підвищення ефективності прийняття рішень набуває особливої актуальності. Зростаючий обсяг інформації, складність суспільних процесів і потреба у швидкому реагуванні на виклики вимагають впровадження інноваційних підходів до управлінської діяльності. Технології штучного інтелекту (ШІ) відкривають нові можливості для аналізу великих масивів даних, прогнозування тенденцій і автоматизації рутинних процесів, що дозволяє державним органам оперативніше та обґрунтованіше приймати рішення. Водночас інтеграція ШІ у державне управління сприяє підвищенню прозорості, зменшенню впливу людського фактора та мінімізації ризиків помилок. Саме тому дослідження механізмів і практик використання штучного інтелекту у сфері державної влади є надзвичайно важливим для формування ефективної, адаптивної та інноваційної системи публічного управління.

Проблематика використання штучного інтелекту в державному управлінні активно досліджується як українськими, так і зарубіжними науковцями. Зокрема, вітчизняні дослідники, такі як О. Тереняк, аналізують потенціал ШІ для підвищення ефективності управлінських процесів і соціального ефекту від його впровадження [4]. У міжнародному контексті значний внесок зробили роботи В. Ubaldi, який з колегами розглядає можливості ШІ для покращення політик і державних послуг, а також S. Alon-Barkat та M. Busuioc, які досліджують психологічні аспекти взаємодії публічних службовців із алгоритмічними системами [5, 7]. В Україні питання нормативного регулювання ШІ розглядається у Концепції Державної цільової науково-технічної програми з використання технологій штучного інтелекту в пріоритетних галузях економіки на період до 2026 року, затвердженій Кабінетом Міністрів України [3]. Таким чином, науковий дискурс охоплює як теоретичні, так і прикладні аспекти впровадження ШІ у публічному управлінні, проте потребує подальшого дослідження з урахуванням новітніх викликів і практик.

Використання технологій штучного інтелекту для підвищення ефективності прийняття рішень в органах державної влади є одним із ключових напрямів сучасної трансформації публічного управління. ШІ забезпечує новий рівень

обробки інформації, дозволяючи аналізувати великі обсяги даних, виявляти приховані закономірності та формувати прогностичні моделі, що значно розширює можливості державних службовців у прийнятті обґрунтованих рішень [2]. Особливо важливим є те, що ІІІ здатен автоматизувати рутинні адміністративні процеси, що дозволяє зосередити людські ресурси на стратегічних завданнях і підвищити продуктивність праці [6].

Серед основних сфер застосування ІІІ у державному управлінні виділяють такі напрями, як автоматизація документообігу, аналіз звернень громадян, прогнозування соціально-економічних тенденцій, управління ризиками, а також забезпечення кібербезпеки та інформаційної безпеки [4]. Наприклад, у країнах Європейського Союзу впроваджуються системи цифрової ідентифікації, чат-боти для комунікації з громадянами, а також аналітичні платформи для моніторингу суспільних настроїв і виявлення загроз у реальному часі [6]. В Україні також активно розвиваються подібні ініціативи, що підтверджується прийняттям Концепції Державної цільової науково-технічної програми з використання технологій штучного інтелекту, яка визначає публічне управління одним із пріоритетних напрямів впровадження ІІІ [3].

Значною перевагою використання ІІІ є підвищення прозорості та підзвітності державних органів. Алгоритмічні системи дозволяють фіксувати всі етапи прийняття рішень, що сприяє зменшенню корупційних ризиків і забезпечує можливість аудиту управлінських процесів. Крім того, застосування ІІІ у сфері аналізу великих даних дозволяє формувати персоналізовані державні послуги, що підвищує рівень задоволеності громадян і сприяє розвитку цифрової інклюзії [1].

Водночас впровадження ІІІ у державному управлінні супроводжується низкою викликів. Зокрема, актуальними залишаються питання етики, захисту персональних даних, прозорості алгоритмів і попередження дискримінації внаслідок алгоритмічної упередженості [2]. Для ефективного подолання цих викликів необхідно розробляти нормативно-правові акти, що регулюють використання ІІІ, а також впроваджувати навчальні програми для державних службовців щодо відповідального використання інноваційних технологій [1].

Досвід провідних країн світу свідчить про ефективність інтеграції ІІІ у державне управління. Наприклад, у Великій Британії використовуються системи прогнозування попиту на державні послуги, у США – аналітичні платформи для моніторингу соціальних процесів, у Франції – цифрові сервіси для оптимізації взаємодії з громадянами [1]. В Україні також реалізуються пілотні проекти з автоматизації адміністративних процедур та аналізу даних для прийняття управлінських рішень [3].

Важливою умовою ефективного впровадження ІІІ є міжсекторальна співпраця між державними органами, науковцями, бізнесом і громадянським суспільством [2, 6]. Такий підхід дозволяє розробляти комплексні стратегії розвитку ІІІ, забезпечувати необхідну інфраструктуру та формувати спільне бачення щодо етичних стандартів використання технологій у публічному секторі.

У Таблиці 1 узагальнено основні переваги та виклики використання ШІ в державному управлінні.

Таблиця 1. Переваги та виклики використання ШІ в державному управлінні

Основні переваги	Основні виклики
Підвищення ефективності прийняття рішень	Етичні питання та прозорість алгоритмів
Автоматизація рутинних процесів	Захист персональних даних
Зменшення корупційних ризиків	Алгоритмічна упередженість
Персоналізація державних послуг	Необхідність навчання кадрів
Підвищення прозорості та підзвітності	Розробка нормативно-правової бази

Таким чином, використання технологій штучного інтелекту в органах державної влади є потужним інструментом для підвищення ефективності прийняття рішень, однак потребує комплексного підходу до вирішення супутніх викликів і ризиків з урахуванням міжнародного досвіду та національних особливостей.

Впровадження технологій штучного інтелекту у діяльність органів державної влади відкриває нові перспективи для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень, оптимізації адміністративних процесів і підвищення якості державних послуг. Аналіз сучасних наукових досліджень і практичного досвіду різних країн свідчить про значний потенціал ШІ у сфері публічного управління, зокрема щодо автоматизації рутинних завдань, прогнозування тенденцій і забезпечення прозорості управлінських рішень. Водночас інтеграція ШІ супроводжується низкою викликів, пов'язаних із етикою, захистом даних та необхідністю підвищення цифрової грамотності державних службовців. Для досягнення максимального ефекту від впровадження ШІ необхідна розробка ефективної нормативно-правової бази, розвиток інфраструктури та формування міжсекторальної співпраці. Подальші наукові дослідження мають бути спрямовані на пошук оптимальних моделей інтеграції ШІ у державне управління з урахуванням національних і міжнародних стандартів, що дозволить забезпечити стійкий розвиток публічного сектору в умовах цифрової трансформації.

Список використаних джерел

1. Бацман Ю. В., Толкуца К. Р., Ковтун М. С. Використання штучного інтелекту в публічному адмініструванні. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 4. С. 338-341. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/79>
2. Воронов О., Остапенко О., Яценко В. Вплив штучного інтелекту на прийняття управлінських рішень у публічному управлінні. Теоретичні та прикладні питання державотворення. 2024. № 32. С. 177-187. DOI: <https://doi.org/10.35432/tisb322024319732>
3. Про схвалення Концепції Державної цільової науково-технічної програми з використання технологій штучного інтелекту в пріоритетних галузях економіки на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету міністрів України від 13.04.2024р. №. 320-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/320-2024-%D1%80#Text>

4. Тереняк Л. В. Держава та штучний інтелект в прийнятті рішень. Концептуальна інтенсивність трансформаційних процесів соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання в умовах цифровізації: колективна монографія. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2024. С. 151-170. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/55075>
5. Alon-Barkat S., Busuioc M. Public Administration Meets Artificial Intelligence: Towards a Meaningful Behavioral Research Agenda on Algorithmic Decision-Making in Government. *Journal of Behavioral Public Administration*. 2024. Vol 7. pp. 1-19. DOI: 10.30636/jbpa.71.261
6. OECD. Governing with Artificial Intelligence. Are governments ready? OECD Publishing, Paris, 2024. № 20. URL: https://www.oecd.org/en/publications/governing-with-artificial-intelligence_26324bc2-en.html
7. Ubaldi B. et al. «State of the art in the use of emerging technologies in the public sector», OECD Working Papers on Public Governance. 2019. № 31, OECD Publishing, Paris. URL: <https://doi.org/10.1787/932780bc-en>.